A°. 1848. N°. 206.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.

WOENSDAG 4 OCTOBER.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *30 sept.* Luidens de jongste berigten uit het Badensche bovenland heeft zich bij Hüningen (op de Fransche grenzen) eene vrijschaar van ongeveer 300 vlugtelingen gevormd, die op 27 en 28 september een aanval deed op de Badensche tolwacht te Leopoldshöhe, maar telkens met behulp der toesnellende boeren, met verlies terug werd geslagen. Overal trekken vlugtelingen het bovenland rond, waarvan dagelijks door de troepen gevangen genomen en ingevolge de krijgswet doodgeschoten worden.

Te Constantz kwamen op den avond van 25 september hoopen arbeiders bijeen, die de straten doortrokken; eenigen maakten zich van een toren meester en luidden de stormklok; de burgerwacht dreef echter de oproerlingen weldra uiteen, terwijl velen hunner gevangen genomen werden. Deze ongeregeldheden hadden echter meer een communistisch karakter, want onderscheidene winkels werden geplunderd.

— Gisteren kwamen 2000 man Pruissische troepen te Mannheim aan. Te Worms en in den omtrek werden 10,000 man rijkstroepen, meestal Pruissen, bijeen getrokken. Naar men verneemt zullen in het zuidwestelijk Duitschland, in het geheel 100,000 man rijkstroepen bijeen getrokken worden.

— Op den 28sten september is de krijgsraad te Müllheim bijeengekomen, om de vraag te beslissen, of *Strüve c. s.*, volgens de krijgswet teregt gesteld moest worden. Uit Karlsruhe wordt van den 29sten geschreven, dat *Strüve niet* voor den krijgsraad teregt zal staan, omdat de staat van beleg op 26 september afgekondigd en hij reeds op den 25sten in hechtenis genomen werd. Hij zal alzoo voor den gewonen regter gebragt worden. *Strüve* wordt op het stadhuis te Müllheim streng bewaakt; hij ligt in ketenen. Hij is zeer moedeloos, zijne vrouw echter veel bedaarder; zelfs vroeg zij een omslagdoek en een paar zakdoeken.

Weenen, *28 sept.* Alhier zijn in den afgeloopen nacht weder onstuimige en bloedige tooneelen voorgevallen. Zoo als men weet is de katten-muzijk hier aan de orde van den dag of liever van den nacht. In de voorstad Schottenfeld was ditmaal de tusschenkomst van de nationale garde noodig; toen zij met gevelde bajonet voortrukte schoolde het gepeupel bijeen, wierp met steenen, schoot zelfs hier en daar uit de vensters, zoodat van de garde 9, van het volk 6 doodelijk gewond werden. Het garnizoen is gisteren en ook heden geconsigneerd. Men heeft bevolen, de houten palissaden uit de stadsgracht te verwijderen. Op het plein voor het gebouw van het ministerie van Oorlog zal niet meer de groentemarkt gehouden worden. Het akademisch legioen is voor heden namiddag geconsigneerd. Deze militaire maatregelen geven bezorgdheid te kennen van de regering; overigens is de openbare rust niet verder verstoord.

— De Keizer heeft het door den Aartshertog-Palatijn *Stephanus* verzocht ontslag uit zijne betrekking van stedehouder van Hongarije aangenomen en den graaf *Meilath* interimistisch in zijne plaats benoemd.

Voorts is door den Keizer een manifest aan de Hongaarsche bevolkingen en een tweede aan de zich in Hongarije bevindende keizerlijke troepen gerigt.

Het eerste dier beide stukken begint met eene herinnering aan de gebeurtenissen, bij den aanvang van dit jaar in Hongarije voorgevallen, met de opmerking hoe de Keizer zich gevleid had, met de alstoen door hem genomen maatregelen de regten en belangen zijner Hongaarsche landen met die van zijne kroon vereenigd te hebben; maar hoe hij thans tot zijn leedwezen moet zien, dat er andermaal gistingen zijn ontstaan, die nieuwe buitensporigheden doen verwachten, welke de Keizer niet dan ten hoogste afkeuren en die hem het besluit moeten doen nemen, ze ten strengste te keer te gaan, en de wettelijke overheden met al de kracht van zijnen koninklijken wil te ondersteunen.

Als de twee hoofdpunten, die op nieuw zijn misnoegen wekken, noemt de Keizer voorts het voorstel tot eene nieuwe rekruterings-wet in Hongarije en het voornemen tot het uitgeven van papieren-geld.

Ik kan, dus vervolgt de Keizer, niet gedoogen dat de eenheid van mijn leger, dat ter bescherming van al mijne staten dienen moet, verbroken worde, of dat er eene finantiëele operatie worde bewerkstelligd, die het land met millioenen van papieren-geld zonder waarde zou overstroomen; op deze twee hoofdpunten laat hij verder nog volgen, hoe de treurige verwikkeling tusschen Hongarije en de daarmede verbonden koningrijken haar toppunt heeft bereikt; dat toen de Keizer de nieuwe wetten voor Hongarije ook voor de nevenlanden bekrachtigde, hij vermeend had daarmede aan de wenschen dier landen te beantwoorden, en dat de tegenstand, dien hij daarin ontmoet, niets anders is dan het drijven van eene factieuse minderheid, terwijl ook zelfs de vastheid, waarmede van de Kroatisch-Slavonische zijde in die wenschen volhard wordt, genoegzaam toont, hoe het hier het verlangen geldt van eene geheele bevolking, welk verlangen te keer te gaan, noch in het belang van Hongarije, noch in dat der nevenlanden zou zijn.

Alle pogingen tot bevrediging waren evenwel vruchteloos geweest en bij den Hongaarschen Rijksdag zijn zij zelfs eerst in ernstige overweging genomen, toen de botsing reeds tot feitelijkheden was overgeslagen.

In dezen stand van zaken was het alzoo des Keizers pligt, te midden der tegen elkander indruischende vorderingen voor den troon de hem passende stelling te handhaven, te weten die der verzoening en bemiddeling.

Terwijl het derhalve, dus besluit de Keizer, mijn onveranderlijke wil is, alle aanvallen langs den wettelijken weg te keer te gaan, zoo geef ik tevens aan de volken mijner Hongaarsche kroon de verzekering, dat even als ik aan den eenen kant vastelijk besloten heb alle wettelijke regten des lands te eerbiedigen, ik van den anderen kant evenzeer de regten mijner kroon met al de te mijner beschikking staande middelen mijner keizerlijke magt zal weten te handhaven, in de vaste overtuiging dat het handhaven daarvan de eenige weg is, langs welken de elkander beoorlogende nationaliteiten, zich in toegeven ontmoetende, het middel tot verzoening en verbroedering zullen kunnen vinden.

— In het tweede stuk, het manifest aan de zich in Hongarije bevindende troepen, geeft de Keizer hun kennis van het manifest door hem aan de bevolking gerigt; het is, zegt hij, zoover gekomen, dat zelfs eenige der ministers hunnen steun aan wederregtelijke pogingen hebben verleend, en dat het getrouwe leger zich aan hoon en smaad heeft blootgesteld gezien. Daarna merkt de Keizer aan, hoe men zich de afwezigheid van zijnen Hongaarschen minister van Oorlog ten nutte heeft gemaakt, om ook enkele soldaten der legerkorpsen te verleiden tot het deel nemen aan een vrijkorps en eene zoogenaamde nationale garde; dat de verwikkelingen der Hongaarsch-Kroatische verdeeldheden nieuwe gebeurtenissen doen voorzien; dat beide partijen de hulp der militairen inroepen en het te verwachten zijn van eene botsing den Keizer noopt het woord tot zijn leger te rigten, om het tot volharding in zijne trouw te vermanen, terwijl Z. M. ten slotte het vertrouwen te kennen geeft, dat de officieren elke poging tot verleiding der troepen zullen weten te keer te gaan en zullen weten te verhoeden, dat er tusschen dezelve eene splitsing ontsta, die het eene deel de wapenen tegen het andere zou doen opheffen.

Berlijn, *29 sept.* De uit Sleeswijk teruggekeerde Pruisische troepen verzekeren, dat het grootste deel der Sleeswijkers zich geheel beschouwt als niet tot Duitschland behoorende, en liever onder de Deensche heerschappij wil blijven.

ENGELAND.

Londen, *30 sept.* Den 9den september is *Ibrahim*-pacha te Alexandrië teruggekomen van Konstantinopel, waar hij door den Sultan is bekleed met het pachalik van Egypte en den rang gekregen heeft van vizier der Porte en Onderkoning van Egypte. Hij is voornemens eenigen tijd in rust te Cairo door te brengen, ter herstelling van zijne gezondheid; hij lijdt aan eene longziekte en heeft nu en dan bloedspuwingen.

FRANKRIJK.

Parijs, *30 sept.* De democratische banketten geven bij voortduring aanleiding tot oproerige bewegingen; ook te Bourges is dit het geval geweest. Op het aldaar gehouden banket waren 1000 à 1200 werklieden uit de smederijen in de omstreken van Bourges tegenwoordig, en hadden zich naast de eerste magistraten der republiek nedergezet,

Het banket werd gepresideerd door den heer *Michel*, advocaat te dier stede. Na eene lange lofrede op de Conventie en hevige aanvallen tegen de *bourgeoisie*, heeft de heer *Michel* de voorwaarden opgegeven, volgens welke, naar zijne meening, de democratische republiek zonder het schrikbewind kan tot stand komen.

»Het ideaal der democratische republieken," zeide hij, »is de gelijkheid: niet die hemelsche gelijkheid, een al te ligtvaardig geschenk der gewijde en ongewijde verdragen; niet die gelijkheid voor de wet, een al te onschuldig geschenk der monarchale publicisten; *maar die wezenlijke gelijkheid*, *die eene gelijke verdeeling daarstelt van de weldaden en rampen onder de kinderen van hetzelfde huisgezin*, *tusschen de gelijken van eene vrije stad*.

»De Staat werkt onophoudelijk de ongelijke verdeeling in de hand door ruim bezoldigden arbeid, door de ongelijke verdeeling van den algemeenen eigendom."

Na den heer *Michel*, nam de heer *Vautier*, een der gewone ingenieurs van het departement, het woord en eischte met hevigheid het *regt op den arbeid*, hetwelk koude redenaars aan het volk weigeren, het regt op den arbeid, om het *nabijzijnde einde van de exploitatie van den mensch door den mensch aan te kondigen*.

— De nieuwsgierigheid ten opzigte van *Lodewijk Bonaparte* begint reeds aanmerkelijk te verflaauwen. Zijne verschijning in de Nationale Vergadering heeft hem tot een vrij gewoon sterveling doen dalen. Hij schijnt zich aan de mannen van den dag te willen aansluiten. Hij heeft reeds verscheidene bezoeken met dit doel afgelegd. Heden morgen moest hij bij den generaal *Cavaignac* en vervolgens bij de ministers en de voormalige leden van het Voorloopig Bewind geweest zijn. De nieuwe vertegenwoordiger bezoekt ook de schouwburgen.

— Sedert eenige dagen verschijnt het dagblad, dat bijzonder voor den tolk der democratische en sociale republiek geldt, de *Peuple Souverain* te Lyon, met de dagteekening van vendémiaire jaar LVII.

— De bijeenkomst van een Europeesch congres te Insbruck, ter regeling der Italiaansche zaken, schijnt nagenoeg bepaald en door de onderscheidene mogendheden aangenomen te zijn. Reeds noemt men als Fransch vertegenwoordiger op dit congres den heer *Vivien*, voormalig minister, lid van het exlinker-centrum.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, *30 sept.* Men verwacht, dat de beraadslagingen over de ontwerpen van wet tot herziening der grondwet, die aanstaanden maandag, bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in dubbelen getale vergaderd, zullen aanvangen, slechts drie of vier dagen zullen duren.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal is bereids bijeengeroepen, om op maandag, den 9den october aanstaande, te vergaderen, en over de bedoelde ontwerpen nader te raadplegen.

's Gravenhage, *2 oct.* Heden middag ten 3 ure 48 minuten vertrekt H. K. H. mevrouw de prinses *van Oranje* met den spoortrein naar Amsterdam, om van daar de reis voort te zetten naar Arnhem, alwaar H. K. H. den nacht zal doorbrengen om vervolgens morgen ochtend, met de stoomboot naar Manheim te vertrekken. Het verblijf der prinses te Stuttgard zal naar men verzekert, eenigen tijd duren.

— Aan den hoogleeraar *F. A. W. Miquel* is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als lid der commissie van administratie over de gevangenissen te Amsterdam en in zijne plaats benoemd Mr. *J. J. Splittgerber*, regter in de regtbank te dier stede.

† *'s Hertogenbosch*, *30 sept.* Het Provinciaal Geregtshof van Noord-Braband heeft deszelfs crimineele zittingen moeten schorsen, doordien er ééne vacature van raadsheer in dat Hof bestaat, en drie leden van hetzelve als leden voor de dubbele Kamer zijn gekozen.

— Met gespannen verwachting zien de ingezetenen van 's Bosch en omstreken de voltooijing van den klinkerweg van 's Bosch op Zalt-Bommel te gemoet. Men had gehoopt dat die weg dit jaar zoude zijn afgewerkt, doch te vergeefs. Aan den kant van 's Bosch heeft men dezen zomer niets afgewerkt, zoodat men algemeen gelooft dat die klinkerweg nimmer zal worden afgewerkt.

Breda, *3 oct.* Dezer dagen marcheerden door onze vesting 41 manschappen, onder bevelen van den 1sten luitenant *Smit*, alle afkomstig van het flankbataillon van het 5de regiment infanterie in garnizoen te Bergen-op-Zoom, welke zich vrijwillig voor de dienst in de Oost-Indiën geëngageerd hebben. Van het hier ter stede in garnizoen liggende 1ste escadron lansiers, hebben zich 27 manschappen vrijwillig voor de dienst in de koloniën aangegeven.

(*N. R. C.*)

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van maandag 2 october.

In die zitting van de dubbele Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft de voorzitter kennis gegeven, dat het nieuw benoemd lid uit Zeeland als zoodanig zijne geloofsbrieven heeft ingezonden. Dienvolgens benoemt hij eene commissie van vijf leden, om die stukken te onderzoeken, en verzoekt hij, dat zij morgen haar verslag zal uitbrengen. Die commissie bestaat uit de heeren: *Cost Jordens*, *Anemaet*, *Faber van Riemsdijk*, *van Leeuwen* en *Bijleveld*.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over de twaalf wets-ontwerpen tot herziening der grondwet en wel vooreerst de algemeene beschouwingen over ontwerp I.

De heer *van Reede van Oudtshoorn* heeft het eerste het woord. Alvorens tot het onderzoek der ontwerpen zelve over te gaan, waarvan de beraadslagingen thans aan de orde zijn gesteld, acht de spreker het van belang, na te gaan, op welke gronden en beginselen die ontwerpen gegrondvest zijn. Daarvan is de deugdelijkheid en de duurzaamheid der zelve afhankelijk. Daarmede zijn de bloei en het geluk des lands ten naauwste verbonden. Van oudsher hebben hier te lande staatsregelingen en constitutien gevigeerd, waarin de regten en bevoegdheden van de verschillende staatsmagten waren aangeduid en omschreven. Die instellingen waren niet op eenmaal ontstaan, maar zij waren gevormd naar mate van de behoeften, zeden, begrippen en gewoonten van den tijd, waarin zij tot stand kwamen en hadden onmiskenbaar steeds eene nationale kracht. Het was voor den nieuweren tijd bewaard, al die staatsregelingen op eenmaal omver te werpen en nieuwe in te voeren; ze naar andere begrippen te wijzigen; de regten en bevoegdheden der staatsmagten met meer beperktheid te omschrijven; om voor het vervolg paal en perk te stellen aan willekeur en misbruik van gezag. Van daar dat elders verschillende staatsregelingen spoedig elkander opvolgden, naar mate men oordeelde, dat de nieuwe meer tot den bloei en de welvaart des volks zouden kunnen bijdragen. Zoo zijn in Frankrijk in een tijdvak van naauwelijks zestig jaren reeds tien constitutiën ontworpen. Van waar die snelle opvolging en afwisseling van staats-instellingen? Van waar die veranderlijkheid en wankelbaarheid. De oorzaak daarvan moet, volgens den redenaar, gezocht worden in den verkeerden grondslag, waarop men de regeling en behartiging van 's volks belangen heeft doen rusten; in het voldoen aan theoriën en het huldigen van een stelsel, wien goede uitkomsten door de geschiedenis worden gelogenstraft.

Geroepen, om het algemeen belang met al zijne krachten te bevorderen, verklaart de spreker, dat, wanneer het stelsel van de oppermagt des volks mogt zijn toegepast of gehuldigd, hij zich daarmede niet zou kunnen vereenigen. Hij acht dat stelsel in strijd met de wezenlijke belangen des volks. Hij zal zich in geene breedvoerige wederlegging van dat stelsel begeven; het wederspreekt zich zelf door de gevolgen van deszelfs toepassing elders; onrust, wanorde en wat dies meer zij waren er de uitvloeisels van. Dit is bij hem eene overtuiging geworden en hij is daarvan niet terug te houden. De redenaar ontwikkelt vervolgens, wat men onder *den Staat* te verstaan hebbe; die Staat is eene vereeniging van menschen, door onderlinge overeenkomst onder een gezag geplaatst, dat niet naar willekeur kan gekozen en teruggeroepen worden. Er staat geschreven: alle magt komt van God; het staat niet aan de volkeren, hunne overheden als zaakgelastigden te beschouwen, maar zij zijn er gehoorzaamheid aan verschuldigd, behoudens beperkingen; er zijn regten aan de souvereiniteit verbonden, even heilig als de oorsprong der souvereiniteit zelve. De regten aan de ingezetenen bij deze ontwerpen toegezegd, zijn die van vrije vereeniging, vrijheid van godsdienstoefening, vrijheid van onderwijs en vrijheid der drukpers. Die regten zijn hoogst gewigtig; maar behalve deze, zijn er nog andere, er zijn *verkregen regten*, die ook door den souverein zijn verkregen. Deze verkregen regten zijn, volgens spreker, bij deze ontwerpen niet geëerbiedigd. Hij keurt het af, dat men in deze eene staatkundige hervorming op een revolutionnair terrein vestige en daardoor de eerbiediging van ieders regten uit het oog verlieze. Waar men ophoudt die regten te eerbiedigen, zijn de schadelijkste gevolgen te wachten. Hij kan er zich niet mede vereenigen, dat in eene monarchie aan het volk mede souvereiniteit worde gegeven. De vorst moet regeren en daarin kan het volk niet deelen; het kan alleen voor de handhaving van deszelfs regten waken. Verliest men die waarheid uit het oog, dan geen rust, geene welvaart op den duur, maar willekeur en verwarring. Het is toch niet te ontkennen, dat het democratisch element is uitgebreid; en men hebbe daartoe slechts den oorsprong en den inhoud dezer wetten na te gaan. De koninklijke magt wordt daardoor merkelijk verzwakt en beroofd van eenigen waren steun en schraging. Men zie slechts de woorden der regering zelve in hare antwoorden, waarin zij spreekt van »voldoening aan de wenschen van het volk." Dus is hier geen spraak meer van handhaving van verkregen regten, maar heeft men ten doel het volk mede-regering toe te kennen. En dit nu bestrijdt de spreker met den meesten nadruk. Maar na deze ontwikkeling te hebben vooropgezet, vraagt hij zich af, of hij, omdat de beginselen dezer ontwerpen in strijd zijn met zijne gevoelens, — of hij ze daarom in massa zal verwerpen. Neen, dit zal hij niet wegens de moeijelijke stelling, waarin de Vorst verkeert; en de spreker wijst hier op het voorbeeld van andere landen, waar troonen aan het wankelen zijn gebragt door het niet toegeven aan wat een volkswensch scheen te zijn geworden. Hij moet hulde brengen aan de regtschapen mannen, die thans aan het bestuur der zaken zijn geplaatst, ofschoon hij niet in beginsel met hen overeenkome; aan hen toch is het te danken, dat de rust en orde in het vaderland zijn bewaard gebleven. Hij zal deze ontwerpen niet in massa verwerpen, omdat men anders misschien weder wordt teruggebragt tot het stelsel van behoud; omdat hij op hoogen prijs stelt de regten, die thans zijn erkend en toegezegd. Wel zijn nogtans bij hem bezwaren overgebleven, waarover hij niet kan heenstappen; zij bestaan: 1o. in de miskenning van verkregen regten; 2o. in bepalingen, waarin aan het beginsel van volksregering eene uitbreiding wordt gegeven, welke hij strijdig acht met de rust en de zekerheid van het land; in strijd met het monarchaal beginsel. Hij kan zich alzoo in de eerste plaats niet vereenigen met art. 4 van ontwerp I, houdende het regt tot vereeniging of splitsing der provinciën. Hij beroept zich op hetgeen in 1840 bij de scheiding van de provincie Holland is aangevoerd. De zelfstandigheid van elke provincie is een verkregen regt, waarop zij van ouds aanspraak maken, als niet door de grondwet ontstaan. Wel heeft men thans nog niet de bedoeling, om provinciën te vereenigen; maar thans is nog slechts een tijdelijk ministerie aan het hoofd der zaken geplaatst. Wie waarborgt ons, dat een definitief ministerie even zoo zal denken als dit. Hij vreest dat door eene vereeniging de belangen van kleinere provinciën zullen worden opgeofferd aan die van grootere. De éénige bedoeling van de voorstanders der zelfstandigheid van de provinciën is gelegen in het behoud van haren grond, behoudens den eerbied voor de eenheid van de wettige magt in den Staat. De spreker acht zich verpligt aan dit ontwerp, waarbij de weg is geopend tot slooping der provinciën, zijne stem te onthouden. Wat aangaat het stelsel der vertegenwoordiging, behoudt hij zich voor, het woord te voeren bij de afzonderlijke behandeling van het ontwerp, waarin het is voorgedragen.

De heer *Lotsy* herinnert, dat deze vergadering een pligt heeft te vervullen, maar tevens aan een regt te voldoen. Het is pligt, bij deze plegtige gelegenheid zijne stem uit te brengen; maar de natie heeft regt, de gronden te kennen, waarop die stem rust. Die vergadering is dus verpligt van die gronden rekenschap te geven. Het geldt eene gewigtige vraag: de beslissing over het aannemelijke of verwerpelijke van eenige dezer ontwerpen of van alle, en of ze al dan niet heilzaam zijn voor het vaderland. Die beslissing weegt den spreker zwaar, omdat hij in een volgend leven met een gerust geweten zijne gedane stem hoopt te herdenken. Hij heeft niet verzuimd, om zijne overtuiging ten deze op goede gronden te vestigen. Hij verklaart zich, na rijp beraad, gezind tot de aanneming mede te werken. Nu de kroon de voorstellen gedaan en gestemd heeft, nu zij door den Raad van State overwogen, door beide Kamers der Staten-Generaal zijn goedgekeurd, na eene raadpleging, die door wijsheid en gematigdheid is gekenschetst, nu acht hij zich in gemoede geregtigd mede eene goedkeurende stem uit te brengen. Hij gaat de onderscheidene punten der herziening na, en acht die ook aannemelijk om de tijden, die wij beleven. Ons vaderland is gelukkig, door de wijsheid des Konings, door de krachtige houding der tijdelijke ministers, maar bovenal door het gezond verstand der natie, voor schokken bewaard gebleven. Maar desniettemin heerschte er een klimmend verlangen naar eene ruime grondwet-herziening. In 1840 is niet meer dan het onvermijdelijk noodzakelijke gegeven. Wil men iets goeds tot stand brengen, men stappe over ondergeschikte bezwaren henen. Spreker acht de ontwerpen niet in strijd met het monarchaal beginsel; daarom neemt hij ze aan; de regten der kroon zijn daarbij geëerbiedigd.

De heer *van Lijnden* wijst het standpunt aan, waarop hij zich bij de gewigtige beraadslagingen zal stellen, hij werpt daartoe allereerst een blik op de geschiedenis der grondwet, haar ontstaan en werking en het tijdperk van haar ontstaan. Hij ontkent niet dat er gaande weg eene ontevredenheid is ontstaan maar schrijft die vooral toe aan het revolutionair beginsel, waarop na de Fransche omwenteling de meeste staatsverdragen zijn geschoeid geworden. — Bij allen mist hij den zoo noodigen band die er bestaat tusschen God en den mensch, en het daardoor overlaten van alle regeling aan de menschelijke rede, waaruit een beginsel van algeheele volks-souvereiniteit is ontstaan. Op dien grondslag zijn al de hedendaagsche constitutiën gebouwd; ook de thans voorgedragene. Uit de omschrijving van dit standpunt zal men gereedelijk opmaken, dat spreker zich niet *onvoorwaardelijk* met de voordragten kan vereenigen; evenwel zal hij die goedkeuren, welke hem aannemelijk voorkomen, die wezenlijke verbetering ten doel hebben.

Bij de beoordeeling der ontwerpen zal hij zich alleen bepalen bij hoofdpunten. Hij juicht toe de verleende vrijheid van godsdienst en onderwijs, maar verwondert zich, dat de vrijmaking der slaven in onze koloniën geen onderwerp van beraadslaging heeft uitgemaakt. Hij vereenigt er zich ook mede, dat in 't vervolg aan de natie een ruimer aandeel in de regering zal worden toegekend, ofschoon hij geenszins voorstander van te ver uitgebreide volks-souvereiniteit is. Met de inrigting der Eerste Kamer kan hij zich vereenigen. — Wat het *eerste* ontwerp betreft, zoo kan hij zich daarmede vereenigen; ofschoon hij moet opmerken dat, wat de zelfstandigheid der provinciën aangaat, deze niet door, maar voor de grondwet is ontstaan. Het regt van vereeniging kan hij, zoo als het daar ligt, wel aannemen; vooreerst is het de erkenning van een bestaand regt; ten tweede zal de uitoefening bij de wet geregeld worden; de ondervinding zal leeren of daarin genoegzame waarborg gelegen zij; wij leven nu eenmaal in een tijd van waarborgen en daarom zal spreker er niet meer van zeggen: maar zooveel is zeker, dat hij twee gewigtige aanbevelingen heeft voor de aanneming dier bepaling, namelijk het gezond verstand zijner medeburgers dat hem ten waarborg strekt tegen misbruik en het vertrouwen op de regering, dat zij, bij onverhoopt misbruik, het gezag zal weten te doen eerbiedigen. En nu wil hij niet in 't algemeen, en daarom ook niet hier om mogelijk misbruik te keeren, het regt zelf wegnemen; want zulk een beginsel acht hij hoogst verkeerd. Wil men dat, zoo verbiedt dan den mensch te gaan, uit vrees dat hij valle; verbiedt hem te zijn uit vrees dat hij slecht zij.

De heer *Kroef* zegt hier bij de beraadslagingen *twee* vragen gedaan te hebben, *eerstelijk* welke thans zijne verpligtingen waren, en *ten tweede* of de voordragten, grondwet geworden, aan de begeerte en het heil der natie zullen voldoen? Wat het *eerste* betreft, spreker mag geene veranderingen in de voordragten wenschen. Hij is slechts geroepen deze goed te keuren of te weigeren. Hij mag betreuren dat er geene veranderingen in kunnen worden gebragt, maar hij moet zich onderwerpen en zich bepalen met openlijk uit te komen voor de gronden van zijn uit te brengen votum. Die gronden zullen afhangen van de tweede vraag, of de voorgestelde grondwet aan de begeerte en het heil der natie voldoet? Zich die vraag voorstellende, doet het den redenaar leed te moeten verklaren, dat hij meer verwacht had, inzonderheid wat betreft de vaststelling van beginselen, welke tot bezuiniging en vereenvoudiging kunnen leiden. Zoo veel is er in den loop van dit jaar gebeurd, troonen zijn omvergeworpen, de meest eerbiedwaardige instellingen zijn met voeten getreden, alle welvaart en geluk is daarbij op het spel gezet. Het eerlijke en bedaarde Nederlandsche volk heeft dat voorbeeld echter niet gevolgd. Het heeft wenschen getoond, het verlangd zijne minderjarigheid afgeschud te zien. Op de eerste roepstem van den Koning, echter, waarbij eene ruime herziening wordt toegezegd, op de benoeming van vrijzinnige ministers, juicht datzelfde eerlijke volk, en blijft het rustig afwachten. God gever, zegt spr., dat het zoo blijve! Maar hoe groot ook zijne bewondering voor dat volk zij, moet men niet uit het oog verliezen dat *twee* gronden tot dien staat van zaken hebben medegewerkt, en dat daaraan de algemeene rust toe te schrijven is. Zij zijn 1o. de hoop op vereenvoudiging en bezuiniging, de afschaffing van alles verslindende staatsinstellingen, ten einde daardoor tot eene vermindering van lasten te komen; en 2o. de meerdere deelneming aan het bestuur door eigen verkiezingen, het verdwijnen van dat heir van ambtenaren, de billijke vrijheid van godsdienst en onderwijs, en de afschaffing van bureaucratie en centralisatie. Is, vraagt spr., bij de voordragten aan deze billijke wenschen voldaan? Hij moet dit ontkennend beantwoorden. Met uitzondering van het hoofdstuk waar het geldt het geëerbiedigd hoofd van den Staat, vindt men geen enkel punt van bezuiniging. Men belooft veel door de wet te zullen regelen. Maar een nutteloos staatsligchaam wordt behouden, nutteloos vooral bij eene ontbindbare Kamer en een verantwoordelijk ministerie. Men blijft hechten aan de Eerste Kamer, waarbij de ernstige aristocratie, die van het geld, zal voorzitten.

uitsluiting van het talent en van alle anderen. Voor oorlog zullen dezelfde millioenen schats verslonden worden, omdat men is blijven hechten aan het stelsel van militie en schutterij, in plaats van, op het voorbeeld van anderen, eene algemeene landweer, goed ingerigt, daar te stellen, en eene ongeoorloofde belasting af te schaffen. Ook eene gewenschte vereeniging van provinciën heeft men achterwege gelaten. Daardoor toch zou alle provincialismus vervallen zijn, en allen slechts één belang hebben. Thans is dit *ad calendas graecas* verschoven en de *sinecure* van ambten en bedieningen bevestigd. Ook omtrent de regterlijke magt zal de wet bezuiniging daarstellen. Maar waarom niet dadelijk dat beginsel aangenomen en den tijd bepaald?

Maar, vraagt de redenaar, welke zullen de gevolgen van de aanneming der voordragten zijn? Zal daardoor rust en eenheid heerschen, zullen de grieven weggenomen worden? Laat men, zegt hij, het oogenblik niet miskennen. De neiging van het volk is vooral verbetering en vereenvoudiging van instellingen, en daardoor vermindering van lasten. Maar hij moet billijk zijn. Heeft hij de gebreken aangewezen, er is veel goeds tot stand gekomen. Hij wijst op de regtstreeksche verkiezingen, de vrijheid van godsdienst en onderwijs, het natuurlijke regt van vereeniging. Spreker vermeent de invoering van dit goede niet te mogen voorbijzien en het aan zijn vaderland onthouden, ook omdat dit leiden kan tot eene geleidelijke breedere herziening. Welke stem hij zal uitbrengen, blijft thans nog in het onzekere. Dit alleen kan hij zeggen, dat als hij zal afstemmen, hij dit zal doen zonder vrees voor de toepassing, omdat hij vertrouwt op het bezadigd verstand zijner landgenooten, die weten dat alleen door orde en rust welvaart kan heerschen.

Indien hij daarentegen goedkeurt dan zal dit geschieden, omdat, door de invoering van veel goeds, een krachtig bestuur te gemoet zal gekomen worden om, door vereenvoudiging en bezuiniging den verwikkelden finantiëelen toestand des vaderlands te verbeteren, eene bankbreuk te verhoeden, en tot eene betere herziening te geraken. Spreker eindigt met de woorden, welke elk, die het wel met zijn land meent, zal beämen: »God zegene mijn Vaderland en den Koning!”

De heer *van Logehem* zal zijne goedkeuring aan al de ontwerpen schenken, die het resultaat zijn van langdurige en naauwgezette overweging der gewone wetgevende magt. Hij ducht de nadeelige gevolgen niet, die sommigen zich daarvan voorstellen. Hij begrijpt niet waarom b. v. regtstreeksche verkiezingen zouden moeten leiden tot omverwerping van den Staat, of waarom vrijheid van godsdienst en onderwijs tot godsdiensthaat en verdeeldheid aanleiding zouden moeten geven. Het belang van den Staat vordert, zijns inziens, bevrediging van godsdienstige en staatkundige partijen. Het belang van den Staat vordert, dat de staatshervorming niet worde tegengewerkt en daardoor uit het regte spoor worde gebragt. Mogt onverhoopt, tegen zijne hoop en verwachting, eenig ontwerp worden afgekeurd, dan wenscht hij zijne vrijheid te hernemen ten aanzien van de dan nog overige en onafgedane ontwerpen. Dan toch zou er een nieuw gemeen overleg over dit onderwerp moeten plaats hebben en dan zouden alle particuliere opiniën wederom te voorschijn treden. Hij hoopt dat dit het geval niet moge wezen en zal alzoo voor de ontwerpen stemmen.

De heer *van Boelens* brengt hulde aan onzen geëerbiedigden Koning, aan de gewone wetgeving en aan de ministers, en vooral aan de edele, kalme en rustige houding der natie, waardoor het gewigtige werk der grondwets-herziening tot de tegenwoordige hoogte is gebragt. Met vertrouwen wacht de natie dan ook den uitslag der tegenwoordige overwegingen af. Hij, spreker, heeft steeds geijverd voor eene ruime herziening der grondwet. Hij kan aan de tegenwoordige ontwerpen zijne goedkeuring hechten. Uit eene verwerping zouden nadeelen voortvloeijen, die bereids door anderen op eene overtuigende wijze zijn geschetst. Het is pligt, mede te werken tot het beëindigen van dien staat van spanning en onrust, die reeds al te lang geduurd heeft, en die bij langere voortduring hoogst gevaarlijk zou *kunnen* worden voor de dierbare belangen van het vaderland. Intusschen noch vrees, noch te groote inschikkelijkheid, heeft hem geleid bij de beoordeeling dezer ontwerpen. Het heil van den Staat stond daarbij bij hem op den voorgrond. Mogt het groote doel, dat men zich bij het tot stand brengen dezer ontwerpen voor oogen stelt, bereikt worden! Mogt het leiden tot roem en welvaart van volk en Vorst!

De heer *van der Veen* heeft te kennen gegeven, dat het hem, bij onderzoek, is gebleken, dat men zich zal dienen te bepalen tot eene goed- of afkeuring der tegenwoordige ontwerpen, en dat, hoe gaarne hij zulks ook verlangd had, het onmogelijk is, om in de aanhangige ontwerpen nog veranderingen of verbeteringen te brengen. Spreker meent, dat de ontwerpen, thans aanhangig, en die na zoo langdurige overwegingen bij de wetgeving zijn tot stand gebragt, aannemelijk zijn en een beter geheel aanbieden dan de tegenwoordige grondwet. Hij acht het noodig, dat er opwekking van het staatkundig leven plaats hebbe en wijst op de veranderde en gewigtige gebeurtenissen, die wij beleven. Hij verheugt zich over de afschaffing der standen en de afschaffing der heerlijke regten; beide veranderingen zijn bij hem van zulk een overwegend belang, dat zij alleen voldoende waren, om de tegenwoordige ontwerpen aan te nemen. De instellingen, die thans voorgedragen zijn, zullen meer passende zijn aan de behoeften en de wenschen der maatschappij. De redenaar gaat bovendien de veelvuldige verbeteringen na, die in de grondwet zullen worden gebragt. Een en ander leidt hem dan ook tot de conclusie, dat hij de ontwerpen zal aannemen.

De heer *Sloet* (Gelderland) vangt aan met eenige algemeene beschouwingen nopens de zaak der grondwets-herziening. Vorige sprekers zijn, bij de beschouwingen over hare beginselen, tot vroegere tijden teruggekeerd, ten betooge van het gevaarlijke eener te zeer uitgebreide volks-souvereiniteit. Maar spreker moet opmerken, dat men niet ver genoeg is teruggegaan; want anders zoude men in onze eigen geschiedenis in vroegen tijd hebben aangetroffen, ook een krachtvol volk met eigen gekozen hoofden en met vrijheden en regten als uitvloeisel van zijn onafhankelijk bestaan. Zoo is het niet altoos gebleven; de beschaving drong gaandeweg door; het christendom werd hier te lande ingevoerd, en, een opmerkelijk feit is het voor den geschiedvorscher, met iedere schrede voorwaarts ging de volksvrijheid verloren en werd het gezag uitgebreid. Voornamelijk schrijft spreker dit ook toe aan de creatie van standen. Evenwel lang kon die toestand niet voortduren; het volk zal en moet terugkrijgen wat het reeds te voren bezat. Regtstreeksche verkiezingen zijn eene behoefte in Nederland; spr. zal ze dus gaarne aannemen; maar nevens politieke regten heeft de natie nog meer heilige onvervreemdbare regten, en bovenaan staat daarbij het regt, om zijnen God volgens de inspraak van zijn geweten te dienen; die vrijheid voor zich zelven wenschende, zoo is het pligt, dat hij die ook voor anderen verlangt, hij zij dan israëliet of katholijk. Dat de regering het placet heeft losgelaten, kan bij hem geen bezwaar opleveren; evenmin de vrijheid van onderwijs en het regt van vereeniging, dat, bij regtstreeksche verkiezingen, onmisbaar is. Spr. kan alzoo goedkeuren al wat in deze ontwerpen de strekking heeft, om de volksregten uit te breiden; maar hij is ook van oordeel, dat den volke meerdere verpligtingen hadden kunnen worden opgelegd, zoo als het dragen van wapenen en ook een meer bepaaldelijk gebod van verpligte zeedienst. Wat de inrigting der vertegenwoordiging betreft, ook deze bevredigt spr. Alleen over de bepalingen nopens de *uitvoerende* magt kan hij voor ’s hands geen gunstig oordeel uitbrengen. De bepaling, dat de uitvoerende magt bij den Koning berust en dat de ministers verantwoordelijk zijn, is wel goed, maar niet juist toegepast; omdat hij daarmede niet wel overeen kan brengen de inrigting der provinciale regering. Spreker ontwikkelt dit denkbeeld en wenschte in ’t algemeen voor de uitvoering der wetten één verantwoordelijk minister van Binnenlandsche Zaken, gesteund door krachtige hulp van gouverneurs en burgemeesters. Den Staten zelven wenschte hij geene uitvoerende magt toe te kennen; de commissaris des Konings moest handelen en de Staten daarop toezien; thans wordt juist het omgekeerde voorgesteld. Spreker eindigt zijne rede met krachtig aan te dringen op bezuiniging en hij uit den hartelijken wensch, dat zij, die het werk der herziening hebben begonnen, hetzelve ook voleinden mogen.

De heer *Op ten Noort* meent, dat er alle krachten behooren ingespannen te worden, om den vreedzamen afloop der herziening te bevorderen. Hij behandelt eenige hoofdpunten ten betooge der aannelijkheid van de aangeboden voordragten; hij somt op en omschrijft kortelijk de strekking van vele groote verbeteringen; hij meent, dat bezuiniging door de herziening zal kunnen behartigd worden. Nopens eenige bezwaren, die hij heeft, zal hij den loop der discussiën afwachten.

De heer *Schiff* zegt, dat de roeping dezer Kamer hoogst gewigtig doch ook tevens uiterst beperkt is. Die eigenaardige roeping noopt hem, omzigtig te zijn bij de beoordeeling der voordragten. Hij zou gelooven in strijd met zijne roeping te handelen de ontwerpen af te stemmen, alleen omdat iets wat hij verlangde daarin niet is opgenomen of hij iets anders beters had gewenscht. Als lid der enkele Kamer mag men wenschen zijne meening te zien zegevieren, eene voordragt afgestemd te zien; als lid der dubbele Kamer mag hij niet vergen dat bij herhaling voordragten zullen gedaan worden, alleen omdat hij verlangd had. In eerstgenoemde Kamer mag men trachten het gemeen overleg te bevorderen: hier is men daartoe buiten staat. Alleen wanneer het geldt beginselen en levensvragen, wanneer eene voordragt strijdt met het heil van het vaderland, dan moet men er tegen stemmen. — De redenaar acht zich gelukkig, zoodanig overwegende redenen tot dusverre niet aangetroffen te hebben. Iets anders is het, wenschen te uiten. Deze zijn echter in de afdeelingen voldoende opgehelderd geworden. — Het regt van vereeniging, vrijheid van onderwijs en godsdienst, meerdere deelneming van het volk aan het landsbestuur behooren niet meer tot de wenschen, maar tot de eischen des tijds. Hij is een wijze staatman, die zijn tijd raadpleegt. Hij is een goed regent, die in tijds toegeeft. De geschiedenis van Europa gedurende de laatste maanden levert daarvan een treffend bewijs, en kan tot eene les strekken, welke dient opgeteekend te worden. Door die les nit het oog te verliezen, hebben de meeste woelingen in Europa plaats gehad. Door die te betrachten, dank zij de wijsheid des Konings, is rust en eensgezindheid hier te lande bewaard gebleven. Door ze uit het oog te verliezen, waggelden troonen en werd eene dynastie verdreven; door ze te betrachten is de troon behoed en het stamhuis *van Oranje* sterker dan ooit bevestigd geworden.

De vrijheid van vereeniging, van godsdienst en van onderwijs is voor velen een schrikbeeld. Voor den redenaar is dit echter alleen eene natuurlijke vrijheid, die voor orde en rust noodzakelijk is. Wie zou eene bandelooze vrijheid vergen? Wie zou aan de regering het regt van toezigt bij de vrijheid van onderwijs betwisten? De grens van al die regten en vrijheden is het belang van den Staat. Spreker verheugt zich, dat dit beginsel in de voordragten is opgenomen. Hij zou elke grondwet afkeuren, waarin het beginsel slechts twijfelachtig was opgenomen. Hij wacht van de aanneming der grondwet meerdere waarborgen voor bezuiniging, vermindering van drukkende lasten; hij verwacht meerdere verdraagzaamheid tusschen de belijders der verschillende godsdiensten, omdat de klove weg zal vallen en niemand om zijne godsdienstige denkbeelden achter zal staan; hij wacht meerdere tevredenheid en rust, omdat aan het bezwaar van velen omtrent het onderwijs wordt te gemoet gekomen.

Hij wacht meer eerbied voor de wet, naardien, door de regtstreeksche verkiezing, meerdere medewerking heeft plaats gehad; daardoor zal de regering een’ sterken arm erlangen, beter dan eene krijgsmagt tegen eene opgeruide menigte gerigt; hij wacht meerdere gemakkelijkheid bij eene wijziging der grondwet, waardoor langzamerhand verbeteringen kunnen worden ingevoerd, en eene herziening van het staatsverdrag op zoo groote schaal als thans zal voorkomen worden. — Na dit alles, acht hij zich verpligt, al mogt hij bezwaren hebben, de voordragten aan te nemen, ten einde te behouden wat aangenomen werd, en, bij het onzekere van beter, niet te verliezen wat men thans vaststelt. Aan de Kamer is aangeboden een gewrocht van het gemeen overleg, dat overvloeit van bewijzen hoe veel het gekost heeft zoover te komen. Spreker doet hulde aan zoo velen, die persoonlijke meeningen in het belang van het vaderland hebben opgeofferd. Er behoort moed toe, in strijd met hetgeen men vroeger gezegd heeft, hetgeen men vroeger als niet wenschelijk beschouwde, thans goed te keuren. Thans kan spreker niet meer verlangen. Men vreest de stormen daar buiten niet, wanneer men eene haven in het gezigt heeft; verliest men deze echter uit het oog en moet men nog naar een veiligen weg uitzien, dan weet men niet waar het schip landen zal. Evenzoo is het hier. In het onzekere, mag hij niet afstemmen, ook uit vrees dat de beste stuurlieden gemeenlijk aan wal zijn. Het is verre af, dat hij alles onbepaald zal goedkeuren. Hij erkent, dat aan veel van zijne verwachtingen niet is voldaan, maar hij ziet er geen gevaar in, het voorgestelde goed te keuren. Onze natie is daarvoor rijp. Het is veel gemakkelijker tot het oude terug te keeren dan iets beters voor te stellen. Door de aanneming zal een einde komen aan den bestaanden staat van spanning; er zal voldaan worden aan het verlangen der natie; orde en rust zullen gehandhaafd worden en spoedig zal het vertrouwen geheel hersteld zijn.

(*Vervolg hierna.*)

Mengelwerk.

De mijnwerkers in Schotland.

(*Vervolg van no. 205.*)

Wij houden het voor den eersten pligt der hoofden van die groote inrigtingen, in hunne betrekkingen met hunne arbeiders, alles te vermijden, wat kwade trouw kan schijnen. In dat opzigt moet niet de minste twijfel, het geringste vermoeden bestaan. De uitdrukkingen der overeenkomsten moeten duidelijk en bepaald zijn; is het werk afgeloopen, dan moet het loon betaald worden in gangbare rijksmunt; de meester moet, noch regtstreeks noch zijdelings belang hebben, bij het gebruik, dat zijne werklieden van hunne verdienste maken. Ook aarzelen wij niet strengelijk die handelwijze te veroordeelen, welke wij als de eerste oorzaak beschouwen der onvoorzigtigheid, ellende en verdierlijking, die onder de arbeiders in de groote mijnen en smederijen van Lanarkshire heerschen. De *magazijnen*, bij de zijdespinnerijen zoowel als bij de steenkolengroeven, zijn een wezenlijk, tastbaar, in het oogvallend kwaad. Wij kennen geene enkele wettige reden, die men tot hunne verdediging bijbrengen kan. Geene omstandigheden ter wereld kan het bestaan van dat misbruik regtvaardigen: er zijn geen uitdrukkingen krachtig genoeg om het te brandmerken, en de wetgevende magt kan geen te strenge maatregelen nemen, om het tegen te gaan.

Te vergeefs zal men aanvoeren, dat men den werklieden de verpligting niet oplegt zich aan het *magazijn* van het noodige te voorzien, dat zulks in het oog huns meesters, volmaakt onverschillig is. Dat kan waar zijn; maar het is niet minder waar, dat de werklieden, er niets van gelooven. Zij zijn innig overtuigd, dat men hen met beter oogen aanziet, wanneer zij hunnen voorraad aan het *magazijn* koopen, dan elders. Men zal, ten minste niet ontkennen, dat die *magazijnen* zijn opgerigt met het plan om voordeel te doen, en, wij durven niet onder-

stellen, dat, door eene gelukkige uitzondering, het menschelijk karakter daar zuiverder is, dan overal elders. Kan men zich iets hebzuchtigers of verachtelijkers voorstellen, dan een rijk eigenaar van ijzersmelterijen of mijnen, die, niet te vreden met de ruime verdienste, welke zijn handel hem oplevert, ook nog speculeert in de voedingsmiddelen zijner werklieden? Hoe zal men zijne verontwaardiging kunnen beteugelen, wanneer men zulke menschen hoort zich verheffen op hunne milddadigheid, omdat zij voor 50 of 100£ ingeschreven hebben tot oprigting eener school, bestemd tot de opvoeding der kinderen aan hunne inrigting verbonden, en die, terzelfder tijd, zich niet schamen 12 à 1500 £ te verdienen aan het brood dier kinderen en hunner arme ouders?

De tweede grief der mijnwerkers is meestal meer denkbeeldig dan wezenlijk. Intusschen is het stelsel, waarnaar het wegen in de mijnen van Lanarkshire geschiedt, met reden verdacht en vordert eene hervorming. De natuurlijkste, eenvoudigste en eerlijkste wijze is de weeghaken bij den mond van elken put te plaatsen, elke mandvol te wegen, bij het opwinden in de groeve, en den graver te betalen volgens het gewigt.

In Lanarkshire heeft de eigenaar eener mijn over het algemeen het regt een mandvol te kiezen uit hetgeen elk werkman voortbrengt, en daarnaar te berekenen de opbrengst van een ganschen dag. Dat is geen billijke wijze van handelen. Zoo hebben verscheidene eigenaars van mijnen de gewoonte om dagelijks aanzienlijke hoeveelheden steenkolen naar Glasgow te zenden op wagens, waarvan de vracht verschilt van vijftig centenaars tot drie tonnen. Wat zouden zij zeggen, indien men hun voorstelde den kooper te laten kiezen een' wagen, die het gewigt voor al de anderen zou bepalen?

De aanstelling van een' inspecteur van den gezondheidstoestand in de mijnen is ook een maatregel, die door bevoegde personen gevorderd wordt, en die onbetwistbaar groote voordeelen zou opleveren. De middelen ter aanvoering van versche lucht, zoo als die in de mijnen van Schotland in gebruik zijn, zijn over het algemeen zeer onvolledig, in vergelijking van hetgeen in Engeland bestaat. Gelukkiglijk zijn de mijnen in Schotland genoegzaam vrij van die gevaarlijke stof, die dikwijls in de Engelsche mijnen zulke verschrikkelijke rampen veroorzaakt. De noodzakelijkheid om versche lucht in de mijnen te brengen, heeft zich tot hiertoe niet zoo levendig in het noorden doen gevoelen. Daar de meeste mijngravingen in Schotland weinig diepte hebben, maakt de gemakkelijkheid van het graven van nieuwe putten kostbare werken ter ventilatie minder noodzakelijk, en heeft zelfs in zeker opzigt die zaak doen verwaarloozen, als bijkans onverschillig. In eenige oude mijn-districten zijn de uitgravingen tegenwoordig tot een aanmerkelijke diepte gevorderd, en men is begonnen eene betere wijze van ventilatie in te voeren; maar in de kleine steenkolenmijnen, die hier en daar verstrooid zijn, bekommert men er zich weinig om, als er een' nieuwe put gegraven wordt, voor behoorlijke ventilatie te zorgen. Mogelijk zal men, door middel van dunne houten beschotten, afgescheidene vertrekken vormen, meer uit sleur dan met eenig ander doel — maar daartoe zullen zich ook alle voorzorgen bepalen. Van het stelselmatig graven eener afzonderlijke en op zich zelve staande loopgraaf, die in verband staat met een' put, ter nederlating der lucht, en met een' anderen ter uitdrijving derzelve, en uitsluitend bestemd om de dampkringslucht van de oppervlakte des gronds naar het voorste gedeelte der mijn te geleiden, waar de gravers arbeiden, heeft men nimmer bij die ontginningen gedacht, als zijnde eene weelde, en wij kunnen er zelfs bijvoegen, dat zij er geheel en al onbekend zijn. Van daar dan ook, dat gedurende verscheidene weken, soms zelfs maanden achtereen, — zoolang de zomerhitte aanhoudt — de arbeiders van die mijnen gedeeltelijk of geheel ledig loopen, daar hun arbeid afhangt van den staat des dampkrings. De onregelmatigheden, voortvloeijende, uit eene gebrekkigen ventilatie, oefenen eenen zeer merkbaren invloed uit op de winsten des eigenaars, op het loon der werlieden, en, ten laatste, op den koers der steenkolen, zonder te spreken van de groote nadeelen, die er uit voortvloeijen voor de gezondheid van die ongelukkigen, genoodzaakt eene bedorven lucht in te ademen. Daar de personen, die zulke mijngravingen besturen, over het algemeen eene bekrompen opvoeding genoten hebben, en een gering opmerkingsvermogen bezitten, zoude de raad van eenen bekwamen inspecteur voor hen van onberekenbaar voordeel zijn.

Die raad zou zich niet bepalen tot hetgeen op de ventilatie betrekking heeft; hij zou zich uitstrekken tot de algemeene volmaking der wijze van exploitatie. Zietdaar wat men voor Schotland zou kunnen doen. Maar wat zullen wij zeggen van de mijnen in Engeland, de schouwplaatsen van zulke verschrikkelijke ongelukken? De ventilatie in gebruik in de steenkolengroeven van Northumberland en Durham, waar de ontploffingen het menigvuldigst plaats hebben, is volmaakt in zijne soort, en voldoet aan al de eischen der wetenschap. Maar, hoe uitmuntend die beginsels ook zijn, heeft de ondervinding geleerd, dat de afstand, waartoe de dampkringslucht onder de aarde kan gebragt worden, bepaald is ten gevolge der vermenging met onzuivere bestanddeelen, die zij op haren weg ontmoet. Er bestaat dus, ten slotte, noodzakelijkheid — en het is te vergeefs dat de personen, die geld hebben geschoten ter ontginning van diepe steenkolengroeven, deze teedere vraag trachten te ontwijken — er bestaat noodzakelijkheid de middelen van gemeenschap tusschen het inwendige der mijnen en de bovenaarde te vermeerderen, en nieuwe putten te graven. De vraag, in de eenvoudigste bewoordingen uitgedrukt, zou in dezer voege kunnen gesteld worden:

Zal men het geld of de menschen opofferen?

Zonder dit verder voort te zetten, zullen wij eenvoudig doen opmerken, dat er reden is te vreezen, dat een groot gedeelte dier ongelukken, slechts door zorgeloosheid of onwetendheid plaats hebben. Wij willen gaarne aannemen, dat de personen, belast met het opperbestuur der werken, zeer bekwaam zijn; maar het is niet minder waar, dat zij, die in minder rang, belast zijn met de bijzonderheden betrekkelijk de ventilatie, tengevolge van hun gebrek aan opvoeding, weinig geschikt zijn om het vertrouwen te regtvaardigen, dat men hun al te ligtvaardig schenkt. »Bij dat onderzoek tegenwoordig," zeggen de heeren FARADAY en LYELL, in hun verslag over de ontploffing, die in 1844 plaats had, in de steenkolen-groeven van Haswell, »trof ons deze daadzaak, dat meer dan de helft der mijnwerkers, die als getuigen gehoord werden, en waarvan velen veel schranderheid aan den dag legden, noch schrijven, noch zelfs hunnen naam teekenen konden." Het is wel bewezen, dat de ongelukken, door het ontbranden van het gaz ontstaan, meestal gebeuren, als de barometer zeer laag staat; en wanneer men bedenkt, dat eene zeer geringe daling van de kwik genoegzaam is om eene mijn, waar men des avonds in alle zekerheid werken kon, te doen kennen, als des anderen daags zich in een zeer gevaarlijken staat bevindende, dan zal, men begrijpen, hoe onvoorzigtig het is toe te staan, dat lieden, die niet in staat zijn hunnen naam te schrijven, belast zijn met de zorg voor de ventilatie.

Maar het vraagstuk, dat tegenwoordig allen bezighoudt, is dat der opvoeding. De verlichtste, invloedrijkste mannen, de mannen, die de hoogste betrekkingen in den staat vervullen, schijnen te begeeren, dat de opvoeding des volks op grooten en vrijzinnigen grondslag worde geregeld. Ieder schijnt eenstemmig te erkennen, dat eene bevolking zonder opvoeding, eene bevolking is moeijelijk te regeren. Wat de moeijelijkheid betreft, om een stelsel van opvoeding te vestigen, dat elk een bevredigt, dat is een raadsel, welks oplossing nog gevonden moet worden; intusschen wordt het vraagstuk onderzocht, en het moet van alle zijden beschouwd worden.

De heer TREMENHEERE stelt voor, van elk kind, dat zich aanmeldt om in mijnen te werken, een bewijs te vorderen, waarbij verklaard wordt, dat het gedurende acht en veertig weken, of ongeveer één jaar, de school bezocht heeft, na den ouderdom van zeven jaren bereikt te hebben. Dat is zekerlijk zeer weinig, en wij gelooven niet, dat er iemand in Schotland is, die dit eene buitensporige vordering noemt, zelfs wanneer men den bepaalden tijd verdubbelde. Wij, voor ons, zouden wenschen, dat geen kind in de mijnen kon toegelaten worden beneden 12 jaar, en zonder een zekere voorloopige opvoeding te hebben ontvangen.

De kinderen van mijnwerkers hebben dit voor boven die van anderen, dat hun arbeid terstond winstgevend is, omdat zij iets beginnen te verdienen, zoodra zij in de mijnen komen; er is geene klasse, die er zich algemeener aan zou onderwerpen, dat men eenige kennis vorderde als een vereischte om in de mijnen toegelaten te worden. De ouders zouden er een geldelijk belang bij hebben, hunnen kinderen eene opvoeding te doen geven, omdat zij van hunnen arbeid geen voordeel zouden kunnen hebben, zoolang zij den gevorderden graad van verstands-ontwikkeling niet hadden bereikt.

(*Vervolg hierna.*)

Advertentiën.

Heden beviel voorspoedig van een' welgeschapen Zoon Vrouwe *R. VAN DOORN*, Geboren *WEERTS.*

UTRECHT, den 29sten September 1848.

Heden overleed, in den ouderdom van ruim 69 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot *JACOB LANGLOIS*, in leven *Directeur der Posterijen en Secretaris dezer Stad.*

DOESBORGH, den 29sten September 1848.

J. W. C. GERVAIS, Wed. *LANGLOIS.*

Op uitdrukkelijke begeerte van den overledene zullen geene uiterlijke teekenen van rouw gedragen worden.

† † † *TE KOOP:* een Exemplaar der WEEKBLADEN VAN HET REGT, tot en met den Jaargang 1848, en des verkiezende, de verdere Jaargangen na lectuur, tegen den halven prijs. — *Franco* te bevragen bij den Boekhandelaar *W. J. KRUIJT*, te *Arnhem.*

† † † De ondergeteekende heeft de eer te berigten dat hij, door de vergrooting zijner Winkels, in staat is eenige uitbreiding aan zijne Affaire te kunnen geven. Hij is nu ruim gesorteerd in MOUSELINES, GEDRUKTE KATOENEN, MEUBELGORDIJNEN; en beveelt zich zoo voor deze als voor zijne vroeger verkochte artikelen: BEDDEN, MATRASSEN, LINNEN-, PELLEN- en WOLLENSTOFFEN, TAPIJTEN, KARPETTEN, TAFELKLEEDEN enz., in de welwillende attentie zijner geëerde begunstigers aan.

Arnhem, den 2den October 1848.

G. H. WENTING.
Turfstraat, in den Blaauwen Haan.

UITVERKOOP
VAN
TAPIJTEN
EN
MANUFACTUREN.

Wegens verbouwing van zijn Magazijn is de ondergeteekende van voornemen de voorhanden zijnde GOEDEREN tot verminderde prijzen UIT TE VERKOOPEN.

JACOB L. PRINS.

Algemeene Spoorweg-, Stoomboot- & Diligence-Expeditie.

VAN HEUMEN, KOENS & KIESBRINK.

Te beginnen met den 5den dezer, vertrekken de DILIGENCES dezer Onderneming van *Arnhem* als volgt:

Na aankomst van den 1sten Spoortrein, des morgens omstreeks $10\frac{3}{4}$ uur: Naar *Nijmegen* (in Correspondentie met geheel *Noord-Braband*), *Doesborgh*, *Gendringen*, *Zutphen*, *Groenlo*, *Winterswijk*, *Goor*, *Oldenzaal*, *Enschedé*, *Lingen*, (in Correspondentiën met *Bremen* en *Hamburg*), *Deventer*, *Zwolle*, *Groningen* en *Leeuwarden.*

Na aankomst van den 2den Spoortrein, des namiddags omstreeks 3 uur: Naar *Nijmegen* (in correspondentie met *Kleef* en geheel *Duitschland*), *Doesborgh*, *Zutphen*, *Deventer*, *Zwolle*, *Groningen* en *Leeuwarden.*

Na aankomst van den 3den Spoortrein, des avonds omstreeks $8\frac{1}{2}$ uur: Naar *Dieren*, *Brummen* en *Zutphen.*

Van *Zwolle:* des morgens ten $4\frac{1}{2}$ en $8\frac{1}{2}$ ure op den 2den en 3den Spoortrein.

Van *Deventer:* des morgens omstreeks ten $6\frac{3}{4}$ en $10\frac{3}{4}$ ure op den 2den en 3den Spoortrein.

Van *Zutphen:* des morgens omstreeks ten $3\frac{1}{2}$, $8\frac{1}{2}$ en 12 ure op alle Treinen.

Van *Nijmegen:* des morgens ten 9 ure op den 2den Spoortrein en des avonds ten $5\frac{1}{2}$ ure, beiden in verband met de na den 1sten en 3den Trein van *Arnhem* vertrekkende diensten.

De Onderneming belast zich voortdurend met het incasseren van Wissels, de verzending van Goederen, zoowel binnen al buitenlandsch, alles tegen een zeer billijk tarief.

Arnhem, den 1sten October 1848.

Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij.

De Directie maakt bekend dat de Dienst tusschen *Arnhem* en *Emmerik* voorloopig is GESTAAKT.

Arnhem, 3 October 1848.

Marktprijzen.

NIJMEGEN, 2 oct. 1848.

De aanvoer van *Tarwe* was heden geëvenredigd aan de weinige vraag, waardoor de prijzen geen merkbare verandering hebben ondergaan. Voor jarige *Tarwe* is *f* 9.25 à *f* 10 voor *Nieuwe f* 8.25 à *f* 9 besteed, *Nieuwe Hooglandsche* werd *f* 9.75 gehouden. — *Rogge* ging van *f* 5.25 à *f* 5.75 vrij goed af. — *Gerst* vond tot beperkte prijzen eenige vraag, doch werd te hoog gehouden; men hield op *f* 4.25, terwijl *f* 4 werd geboden. — *Boekweit* minder ter veil en tot circa vorige prijzen opgeruimd: *f* 4.25 à *f* 5. — *Haver* ging goed af: *f* 2.50 à *f* 3. — *Groene Erwten* minder begeerd, doch werden *f* $10\frac{1}{2}$ à *f* 11 gehouden, terwijl *f* 10 werd geboden.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 3 Oct. 0 El 7 Palm 0 Duim; gew. 0 D. gev. 1 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.